

JenV Beleidsagenda Caribisch Nederland 2026-2030

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Terugblik	5
2.1 Georganiseerde en ondermijnende criminaliteit	5
2.2 Grensbewaking en migratie	5
2.3 Resocialisatie, re-integratie en jeugdbeleid	6
2.4 Crisisbeheersing	6
2.5 Randvoorwaarden	7
3. Vooruitblik 2026-2030: werken aan duurzame versterking	8
3.1 Wetgeving	8
3.2 Toegang tot het recht van de inwoners	11
3.3 Digitalisering	12
3.4 Capaciteit en uitvoeringskracht	12
3.5 Samenwerking in de rechtshandavings- en vreemdelingenketen: met openbare lichamen, de landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten en de ministeries	13
3.6 Integrale sturing binnen JenV	14
4. Beleidsprioriteiten: toewerken naar gelijkwaardig niveau	15
4.1 Jeugdbescherming, jeugdcriminaliteit, forensische zorg en re-integratie	15
4.2 Georganiseerde en ondermijnende criminaliteit	17
4.3 Digitale veiligheid en nationale veiligheid	19
4.4 Migratie en het grens-en vreemdelingtoezicht	21

1. Inleiding

Het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) draagt verantwoordelijkheid voor een veilige en rechtvaardige samenleving op Bonaire, Sint Eustatius en Saba (BES). Deze eilanden hebben unieke kenmerken, die vragen om een toegespitst beleid dat rekening houdt met deze kenmerken.

De kleinschaligheid, de geografische ligging en de fysieke afstand tussen de Bovenwindse eilanden, Sint Eustatius en Saba, en het Benedenwindse eiland, Bonaire, hebben gevolgen voor de sociale, economische en culturele structuren op de eilanden. Voor Sint Eustatius en Saba is Sint Maarten op momenten een logischer samenwerkingspartner dan Bonaire; bovendien liggen deze eilanden in een orkaangebied. Bonaire ligt in de nabijheid van Venezuela, waar een verslechterde situatie kan leiden tot migratiedruk en een mogelijke toename van grensoverschrijdende criminaliteit. Voor kleinschalige eilanden, zoals Bonaire, Sint Eustatius en Saba, met beperkte zorg- en justitiële capaciteit vormen grootschalige migratiestromen een serieus risico voor de sociale stabiliteit en publieke dienstverlening.¹

Tegelijkertijd worden de eilanden geconfronteerd met sociaaleconomische vraagstukken, waaronder armoede en een kwetsbare infrastructuur. Daar komt bij dat Bonaire geconfronteerd wordt met een explosieve bevolkingsgroei.² Deze factoren vormen een voedingsbodem voor criminaliteit, ondermijning en jeugdproblematiek. De afgelopen periode worden zorgwekkende maatschappelijke ontwikkelingen gesignaleerd op de eilanden. Zo is op Bonaire sprake van een toename van crimineel en gewelddadig gedrag onder jongeren, met incidenten waarbij vuurwapens een rol spelen. Hoewel in mindere mate, zijn ook op Sint Eustatius en Saba signalen van vergelijkbare problematiek. Een toename van dergelijke zorgwekkende ontwikkelingen is extra ontwrichtend in Caribisch Nederland vanwege de kleinschaligheid van de eilanden en de beperkte capaciteit van de rechtshandhavingketen.

De missie van JenV is om – in nauwe samenwerking met ketenpartners en andere ministeries – te bouwen aan een meer robuuste rechtsstaat in Caribisch Nederland. De fysieke afstand tot Europees Nederland doet niets af aan de gezamenlijke verantwoordelijkheid die JenV heeft voor rechtvaardigheid en veiligheid in Caribisch Nederland. Met deze beleidsagenda wordt richting gegeven aan de verdere versterking van JenV-beleid in Caribisch Nederland.

De bevindingen uit de meest recente door de Raad voor de rechtshandhaving opgestelde Staat van de Rechtshandhaving Caribisch Nederland 2024 laten zien dat op meerdere terreinen binnen de rechtshandhavingketen de basis nog verder op orde kan worden gebracht. Het is dan ook van belang dat niet alleen wordt voortgebouwd op bestaande inzet, maar dat deze ook doelgericht wordt uitgebreid en versterkt. Daarbij staan vier beleidsprioriteiten centraal waarmee wordt toegewerkt naar een zo gelijkwaardig mogelijk rechtsbeschermings- en rechtshandavingsniveau in Caribisch Nederland, vergelijkbaar met dat van Europees Nederland en passend binnen de Caribische context:

- 1 Jeugdbescherming, jeugdcriminaliteit, forensische zorg en re-integratie;
- 2 Georganiseerde en ondermijnende criminaliteit;
- 3 Digitale veiligheid en nationale veiligheid;
- 4 Migratie en het grens- en vreemdelingtoezicht.

1 Kamerstukken II 2024/25, 30821, nr. 305.

2 Het rapport 'Gerichte groei' van de Staatscommissie Demografische Ontwikkelingen Caribisch Nederland 2050 ([Gerichte groei - rapport van de Staatscommissie Demografische Ontwikkelingen Caribisch Nederland 2050 | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)) is op 4 juli 2024 door de staatscommissie aangeboden aan het kabinet, de Tweede Kamer en de gezaghebbers van Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zal zich hier de komende tijd mee bezig houden.

Deze beleidsprioriteiten zijn vastgesteld op basis van gevoerde gesprekken met lokale uitvoeringsorganisaties en openbare lichamen, beleidsanalyses, en gezamenlijke ervaringen in de uitvoering.

Daarnaast wordt in deze beleidsagenda rekening gehouden met het al vastgestelde JenV- beleid in bijvoorbeeld de Landelijke Agenda Crisisbeheersing 2024-2029³ en de integrale beleidsvisie Caribisch Nederland 2035 voor migratie. De hierin vastgestelde speerpunten zijn opgenomen in deze beleidsagenda Caribisch Nederland. Naast de beleidsagenda vormen onder meer de bestuursakkoorden die het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) met de openbare lichamen sluit, en het wetgevingsprogramma van JenV belangrijke kaders.

Een effectieve uitvoering van eerdergenoemde beleidsprioriteiten vraagt om stevige randvoorwaarden, die in deze beleidsagenda nadrukkelijk zijn verankerd. Het versterken van de rechtsstaat begint bij:

- Wetgeving die aansluit bij de Caribische context (met inachtneming van het comply or explain principe);
- Betere toegang tot het recht voor de inwoners;
- Verdergaande digitalisering, voor efficiëntere uitvoeringsprocessen en veilige dienstverlening;
- Voldoende capaciteit bij uitvoeringsorganisaties mede gelet op de bevolkingsgroei;
- Samenwerking in de rechtshandavings- en vreemdelingenketen: met openbare lichamen, de landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten en ministeries;
- Integrale sturing binnen JenV.

Het duurzaam op orde krijgen van voornoemde randvoorwaarden is een van de grootste opgaves voor de komende jaren. Verder gaat er binnen JenV tezamen met lokale partners gewerkt worden aan een overstijgende beleidsvisie op de rechtshandavings- en vreemdelingenketen voor Caribisch Nederland.

Na een terugblik op wat er n.a.v. de vorige beleidsagenda is bereikt, wordt ingegaan op de hierboven genoemde randvoorwaarden die nodig zijn voor het versterken van de rechtsstaat. Daarna volgt een vooruitblik toegespitst op de beleidsprioriteiten.⁴

³ Kamerstukken II 2024/25, 29517, nr. 271.

⁴ Voor de beleidsagenda geldt het uitgangspunt dat eventuele kosten worden opgevangen binnen de beschikbare middelen van de betrokken organisaties.

2. Terugblik

De vorige beleidsagenda reikte van 2021 tot en met 2025⁵. De justitie- en veiligheidsketen in Caribisch Nederland heeft zich in deze periode verder ontwikkeld. Er is hard gewerkt aan de vier speerpunten uit de vorige beleidsagenda, te weten 1) georganiseerde en ondermijnende criminaliteit; 2) grensbewaking en migratie; 3) resocialisatie, re-integratie en jeugdbeleid; en 4) crisisbeheersing. Daarnaast is intensief aandacht besteed aan het beter op orde brengen van de randvoorwaarden. Hierover is de Kamer ook meerdere keren geïnformeerd door middel van jaarlijkse voortgangsbrieven.⁶

2.1 Georganiseerde en ondermijnende criminaliteit

Het zicht op georganiseerde en ondermijnende criminaliteit in Caribisch Nederland is de afgelopen vijf jaar verbeterd. Uit de vorige beleidsagenda zijn doelen behaald op onderwerpen zoals witwassen, cybercrime en het Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC) Caribisch Nederland.

Sinds de wijziging van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme BES op 1 juli 2021 is nog een aantal stappen gezet om de risico's op witwassen in Caribisch Nederland te verminderen. De aanbevelingen uit het rapport⁷ van de Financial Action Task Force (FATF) vormden de basis voor een reeks verbeteracties in 2023 en 2024, gecoördineerd door JenV in samenwerking met het ministerie van Financiën en lokale partners. Zo werd de voorlichtingsrol van de Financial Intelligence Unit (FIU) versterkt door middel van een verbeterde website en door gerichte voorlichting aan meldingsplichtige instellingen, zoals banken en notarissen.

Ook het Korps Politie Caribisch Nederland (KPCN) heeft de afgelopen tijd stappen gezet op verschillende onderwerpen binnen het ondermijningsthema. Zo is ondersteuning ontvangen van de Nationale Politie (NP) op het gebied van cyber, zijn stappen gezet in de doorontwikkeling van de informatieafdeling van KPCN en de vorming van een Real Time Intelligence Center (RTIC), en heeft KPCN vanuit het Recherche samenwerkingsteam (RST) capaciteit ontvangen voor het gezamenlijke decentrale 'embedded'-team en het intelligence center van KPCN.

In de vorige beleidsagenda stond als doel om een RIEC CN op te zetten en dit is in 2023 gerealiseerd. Het RIEC CN speelt een belangrijke rol in de aanpak van ondermijning in Caribisch Nederland. Het RIEC CN heeft zich de afgelopen tijd ingespannen voor het vergroten van de bewustwording bij de verschillende partners.

2.2 Grensbewaking en migratie

In de vorige beleidsagenda is aangegeven dat de problematiek in Venezuela, met migratie daarvandaan tot gevolg, druk legt op de grensbewaking van Bonaire. Voor het versterken van het grenstoezicht is de afgelopen jaren vooruitgang geboekt in de samenwerking met de landen binnen het Koninkrijk. Een voorbeeld hiervan is het organiseren van informatie-uitwisseling over overstayers⁸ of ongewenste personen. In het verlengde hiervan is met de landen afgesproken om een pilot op te stellen om uit te werken hoe de informatie-uitwisseling van gesignaleerde personen op een geautomatiseerde en geanonimiseerde wijze gedaan kan worden.

Naast de goedkeuring voor deze pilot is de Integrale beleidsvisie op migratie voor Caribisch Nederland 2035 medio 2024 vastgesteld. In nauwe samenspraak met de openbare lichamen, lokale ketenpartners, uitvoeringsorganisaties en ministeries in Den Haag geeft de visie richting aan de acties en ambities in Caribisch Nederland. Ook zijn er mede dankzij de komst van een ketencoördinator bij de Immigratie- en Naturalisatiedienst Caribisch Nederland (IND-CN) verschillende overlegstructuren beter geborgd en operationele handavingsinterventies uitgevoerd.

⁵ Kamerstukken II 2021/22, 29279, nr. 659.

⁶ Kamerstukken II 2022/23, 29279, nr. 770; Kamerstukken II 2023/24, 29279, nr. 828; en Kamerstukken II 2024/25, 29279, nr. 971.

⁷ Kamerstukken II 2021/22, 31477, nr.79 Rapport van het Nederlandse beleid tegen witwassen, terrorismefinanciering en de financiering van massavernietigingswapens.

⁸ Overstayers: Personen die langer in een land verblijven dan de geldigheidsduur de toegestane verblijfsperiode toelaat.

Verder is in de afgelopen beleidsperiode de bewustwording over mensenhandel en mensensmokkel op Caribisch Nederland vergroot door middel van specifieke trainingen, workshops en voorlichtingscampagnes. Daarnaast is de herziene Memorandum of Understanding (MoU) Mensenhandel en Mensensmokkel in augustus 2023 ondertekend. Hierdoor blijft dit onderwerp een prioriteit binnen het Koninkrijk.

2.3 Resocialisatie, re-integratie en jeugdbeleid

In de vorige beleidsagenda is het traject ‘Veranderende Sanctietoepassing Caribisch Nederland’ geïntroduceerd met het doel om passende processen te implementeren die werkbaar zijn voor de re-integratie van (ex)gedetineerden in Caribisch Nederland. Hierdoor is gerealiseerd dat gedetineerden uit Sint Eustatius en Saba een afwijkend verlofproces hebben ten opzichte van gedetineerden uit Bonaire. De reden hiervoor is de lange reistijd van ongeveer één dag (circa 900 km) waarmee zij te maken krijgen bij verlof. Per 1 oktober 2023 is het ‘Huishoudelijk reglement penitentiaire inrichtingen BES’ aangepast waarmee gedetineerden uit Saba en Sint Eustatius twee extra verlofdagen ontvangen ter compensatie van de benodigde reisbewegingen. In het traject is ook ingezet op ketensamenwerking. Zo heeft in 2024 bijvoorbeeld een ketensessie op Bonaire plaatsgevonden met als doel de visie op detentie, re-integratie en resocialisatie breed te delen met ketenpartners en stakeholders. Ter afsluiting is een intentieverklaring ondertekend door de aanwezige partijen. Per 2026 is het traject afgerond. In hoofdstuk 4 van deze beleidsagenda wordt ingegaan op de inbedding van en vervolg op het traject Veranderende Sanctietoepassing.

Verder zijn op het gebied van forensische zorg in Caribisch Nederland de afgelopen jaren stappen gezet. Zo heeft in juni 2024 heeft het Justitieel Vierpartijenoverleg (JVO) ingestemd met het ontwikkelen van een meerjarig programma forensische zorg en behandeling, terbeschikkingstelling (tbs) en plaatsing in een inrichting voor jongeren (PIJ) waarin (met in achtneming van de landsaangelegenheden) gericht gewerkt wordt aan de verbetering van de forensische zorg in het Caribisch deel van het Koninkrijk.

In de vorige beleidsagenda worden jeugdbescherming en preventie van jeugdcriminaliteit als belangrijke pijlers voor Caribisch Nederland benoemd. Samen met de openbare lichamen zijn er sessies geweest om te bespreken hoe extra in te gaan zetten op de preventie aanpak van jeugdcriminaliteit. Voor deze aanpak zijn in Europees Nederland succesvolle methoden ingezet op de eilanden, op een manier die aansluit bij de lokale context. De inzet van preventieve gedragsinterventies zoals “Alleen jij bepaalt wie je bent” en het “Leerorkest” is in navolging van Bonaire ook op Sint Eustatius en Saba gestart.

In 2022 is een brede evaluatie uitgevoerd van het op 1 augustus 2020 in werking getreden jeugdstrafrecht in Caribisch Nederland. Er zijn diverse verbeterpunten geïdentificeerd. Inmiddels zijn belangrijke stappen gezet ter verbetering. Zo is de Voogdijraad Caribisch Nederland (VRCN) in 2024 opnieuw gestart met het informeren van de politie en leerplichtambtenaren over Halt om deze interventie beter op het netvlies te brengen en is een extra Halt-medewerker aangesteld. Ook zijn er campagnes geweest op de eilanden voor een beter bewustzijn van de Halt interventie. Daarnaast zijn de justitiële casusoverleggen op Bonaire hervat, wat de informatie-uitwisseling tussen de ketenpartners bevordert en wat de registratie van jongeren die met justitie in aanraking komen verbetert. Voor Sint Eustatius en Saba worden de casusoverleggen nog ingepland.

2.4 Crisisbeheersing

Naar aanleiding van de bevindingen van de Inspectie JenV in 2018 over de rampenbestrijding in Caribisch Nederland, is de Veiligheidswet BES in 2022 geëvalueerd met inachtneming van de uitkomsten van de evaluatie van de Wet veiligheidsregio's (Wvr)⁹. In het kader van het *comply or explain*- principe wordt de Veiligheidswet BES met hetzelfde wetsvoorstel gewijzigd als de Wvr. Omdat de Veiligheidswet BES de taak en samenstelling van het politiekorps en de inrichting en organisatie van de brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening in Caribisch Nederland regelt, was de betrokkenheid van de openbare lichamen hierin cruciaal. Het wetsvoorstel is in de zomer van 2025 in consultatie gegaan.

De afgelopen jaren zijn de stappen die zijn gezet op het gebied van de versterking van de crisisbeheersing op Bonaire,

9 Kamerstukken II 2022/23, 29517, nr. 228.

Sint Eustatius en Saba aan de Kamer gemeld. Voorbeelden hiervan zijn de voortgangsbrief ‘Crisisbeheersing en brandweerzorg’¹⁰, de brief aan de Inspectie van Justitie en Veiligheid,¹¹ alsmede de voortgangsbrief inzake de Landelijke agenda crisisbeheersing.¹² In deze documenten wordt onder meer ingegaan op het netcentrisch werken, ondersteund door het Landelijk Crisismanagement Systeem, dat bijdraagt aan het versterken van de informatie-uitwisseling binnen de crisisbeheersing tussen onder andere Caribisch Nederland en Europees Nederland. Op alle drie de eilanden is de werkwijze geoefend en getest tijdens reguliere crisisoefeningen met goed resultaat.

2.5 Randvoorwaarden

Om de bovengenoemde speerpunten te kunnen behalen, maar ook voor het in brede zin verbeteren van de veiligheid en rechtvaardigheid in Caribisch Nederland, is de afgelopen vijf jaar ingezet om een aantal randvoorwaarden beter op orde te brengen. Zo is gewerkt aan verschillende wetgevingstrajecten zoals uitbreiding van de bestuurlijke bevoegdheden van de gezaghebbers.

Tevens is veel werk verzet om de contouren van de eind 2023 aangekondigde voorziening voor eerstelijns rechtshulp¹³ te concretiseren en te komen tot een duurzame organisatorische inbedding van de voorziening. Dit heeft geleid tot de oprichting van de Stichting voor rechtshulp en gelijk behandeling Bonaire, Sint Eustatius en Saba, die onder namen Lokèt Huidico (op Bonaire) en Legal Desk (op Sint Eustatius en Saba) zijn activiteiten gaat verrichten. De stichting wordt gefinancierd door JenV en BZK.

Ook is ingezet op informatiegestuurd werken en het vergroten van de beschikbaarheid van cijfermatige informatie uit de vreemdelingen- en strafketen. Zo is een traject gestart tot de verdere ontwikkeling van een dashboard waarmee informatie tussen ketenpartners kan worden uitgewisseld en goede statistische informatie wordt verkregen met betrekking tot grensbewaking, toezicht op illegaliteit, verblijfssituaties, visa-informatie, inschrijving bij de openbare lichamen en verstrekte arbeidsvergunningen.

Al met al kan geconcludeerd worden dat tussen 2021 en 2025 door JenV in samenwerking met de openbare lichamen en de betrokken diensten – intensief gewerkt is aan de verbetering van de veiligheid en rechtvaardigheid op Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Met de nieuwe beleidsagenda gaat JenV hiermee verder.

¹⁰ Zie bijlage 1, Brief d.d. 14 december 2023.

¹¹ Zie bijlage 2, Brief d.d. 14 december 2023.

¹² Kamerstukken II 2024/25, 29517, nr. 271.

¹³ Kamerstukken II 2023/24, 31753, nr. 285.

3. Vooruitblik 2026-2030: werken aan duurzame versterking

Voor het bereiken van de doelen genoemd onder de beleidsprioriteiten, maar ook voor het in brede zin versterken van de (ook digitale) rechtsstaat op Bonaire, Sint Eustatius en Saba, is het nodig om een aantal randvoorwaarden te verbeteren. Deze randvoorwaarden worden hierna nader toegelicht en zijn van directe invloed op zowel de werking van de diverse (uitvoerende) organisaties binnen de rechtshandavingsketen als de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba.

3.1 Wetgeving

Rijksbreed wordt sinds 2019 het ‘comply-or-explain’-principe¹⁴ gehanteerd: bij elk nieuw wetgevings- of beleids-traject in Europees Nederland wordt expliciet overwogen of, en hoe, dit ook van toepassing moet zijn op Bonaire, Sint Eustatius en Saba. De Caribische context kan maatwerk vereisen om het beoogde resultaat van de wetgevings- of het beleidstraject te realiseren.¹⁵ De uitwerking en toepassing van dit beginsel gebeurt altijd in nauwe afstemming met de eilanden. JenV maakt daarbij, samen met de openbare lichamen en lokale partners, een zorgvuldige afweging van wat wenselijk én uitvoerbaar is.

Door toepassing van het ‘comply or explain’- principe wordt toegewerkt naar nauwere gelijkschakeling tussen Caribisch Nederland en Europees Nederland, passend binnen de context van de eilanden. Hierbij realiseert JenV zich dat er spanning zit tussen de opgave die volgt uit ‘comply or explain’- principe en de beschikbare wetgevingscapaciteit zowel in Europees Nederland als in Caribisch Nederland.

De komende jaren zal er in ieder geval gewerkt worden aan de onderstaande wetgevingstrajecten. Voorts zal JenV verkennen hoe er efficiënter en slagvaardiger om kan worden gegaan met wetgeving voor Caribisch Nederland, met als doel het wegwerken van ‘achterstallig onderhoud’.

Algemene wet bestuursrecht BES

De Algemene wet bestuursrecht (Awb) vormt in Europees Nederland het fundament onder behoorlijk bestuur, rechtsbescherming en transparante besluitvorming door de overheid. In Caribisch Nederland ontbreekt dit fundament, waardoor burgers en bedrijven maar ook bestuursorganen minder houvast hebben bij overheidsbesluiten. Mede op verzoek van Bonaire, Sint Eustatius en Saba, wordt door JenV en BZK een “Algemene wet bestuursrecht BES” ontwikkeld die is toegesneden op de openbare lichamen, op basis van een in 2024 uitgevoerd onderzoek.¹⁶ In lijn met het ‘comply-or-explain’-principe wordt aangesloten bij de bestaande Europees Nederlandse wetgeving waar dat mogelijk en wenselijk is. De voorbereiding van dit wetsvoorstel, waaronder de financiering, wordt in de komende periode verder te hand genomen. Daarbij wordt voorts gekeken naar de uitvoeringsconsequenties, de juridische en bestuurlijke impact en de noodzaak van maatwerk.

Herziening Wetboek van Strafvordering BES

De herziening van het Wetboek van Strafvordering voor Caribisch Nederland is in gang gezet. Het huidige wetboek is verouderd en sluit niet langer aan bij moderne inzichten in strafvordering en rechtsbescherming. Ook in Aruba, Curaçao en Sint Maarten zijn (per land aparte maar eenvormige) wetsvoorstellen voor nieuwe Wetboeken van Strafvordering aangenomen of (in het geval van Sint Maarten) aanhangig. Het nieuwe wetboek voor Caribisch Nederland zal zoveel mogelijk aansluiten bij de procesregels die gelden in de andere Caribische delen van het Koninkrijk, zodat organisaties

14 Kamerstukken I 2019/20, 35300 IV, nr. 11.

15 Zie over het principe “comply or explain” nader de brief van de Staatssecretaris van BZK aan de Tweede Kamer van 20 juni 2025 (Kamerstukken II 2024/25, 36600 VI, nr. 70 en de nadere toelichting daarop in de brief van de Staatssecretaris van BZK aan de Tweede Kamer van 15 december 2025 (Kamerstukken II 2025/26, 36800 IV, nr. 30, p. 3).

16 Kamerstukken II 2024/25, 36410 IV, nr. 72 + bijlage.

zoals het Gemeenschappelijk Hof van Justitie (Hof) in de strafrechtsketen niet met vier verschillende sets wet- en regelgeving te maken krijgen. De uitvoeringsconsequenties van de nieuwe regels worden geïnventariseerd en in overleg met Caribisch Nederland wordt gezien hoe de implementatie van het nieuwe wetboek wordt vormgegeven.

Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur

De komende jaren wordt verder gewerkt aan het wetgevingstraject voor de invoering van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Wet Bibob) in Caribisch Nederland. Deze wet is bedoeld om de integriteit van het openbaar bestuur te waarborgen door te voorkomen dat ongewild criminele activiteiten worden gefaciliteerd bij het verstrekken van vergunningen, vastgoedtransacties, subsidies en overheidsopdrachten. Nu de beleidsvoorbereiding is afgerond en het wetgevingstraject is gestart, ligt de focus op het uitwerken van een concreet wetsvoorstel. De Europees Nederlandse Wet Bibob dient daarbij als uitgangspunt, waarbij nadrukkelijk rekening gehouden wordt met de eilandelijke context. Parallel hieraan kijkt JenV naar oplossingen voor de huidige beperkte mogelijkheden voor uitwisseling van gegevens binnen het Koninkrijk. Dit is cruciaal voor een goede werking van de Wet Bibob. Hiervoor zal wetgeving moeten worden aangepast.

Tegelijkertijd zal er aandacht zijn voor het zo optimaal mogelijk voorbereiden van de openbare lichamen op de Bibob-wetgeving. JenV ondersteunt hen onder andere bij het vergroten van kennis over de Wet Bibob en het inzichtelijk maken van noodzakelijk door te voeren wijzigingen in lokaal beleid en lokale regelgeving. Ook tijdens de implementatiefase van de nieuwe wetgeving zal ondersteuning vanuit het ministerie geboden worden.

Bestuurlijke bevoegdheden openbare orde/overlast

Het is van belang dat bestuurlijke bevoegdheden goed worden genormeerd. De uitbreiding van bestuurlijke bevoegdheden op Bonaire, Sint Eustatius en Saba vergroot de slagkracht van het lokaal bestuur en draagt direct bij aan de bestuurlijke weerbaarheid. Hierdoor kunnen ongewenste situaties sneller worden aangepakt, wat essentieel is voor een goed functionerende overheid in Caribisch Nederland.

Er wordt gewerkt aan aanpassingen van de Wet op de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Hiermee krijgen de gezaghebbers ter handhaving van de openbare orde de bevoegdheid om een gebiedsverbod, groepsverbod of meldplicht op te leggen. Ook krijgt de eilandsraad de bevoegdheid om bij verordening te bepalen voor welke gedragingen die kunnen leiden tot overlast in de openbare ruimte, een bestuurlijke boete kan worden opgelegd.

Ondermijningswetgeving

De komende jaren zal inzet worden gepleegd op het actualiseren van de ondermijningswetgeving van de BES-eilanden. Er wordt een inventarisatie uitgevoerd van verouderde wet- en regelgeving die van invloed is op de aanpak van georganiseerde en ondermijnende criminaliteit. Daarbij wordt specifiek gekeken naar de mogelijke toepassing van reeds in Europees Nederland geïmplementeerde ondermijningswetgeving, waaronder de Wet Ondermijning I en II en diverse strafmaatverhogingen. Ook wordt gekeken op welke manier de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme BES (Wwft BES) geüpdatet moet worden in het licht van aanbevelingen van de FATF en nieuwe Europese witwasregelgeving.

Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG)

De regelgeving rondom de Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) wordt tegen het licht gehouden. De maatschappelijke veiligheid dient hierbij zo veel als mogelijk geborgd te worden. Een belangrijk instrument daarvoor is de screening door middel van een VOG. Een volledig beeld van het justitieel verleden van de aanvrager in zowel Caribisch als Europees Nederland als Aruba, Curaçao en Sint Maarten is essentieel om tot een goede afweging van risico's te komen. Om volledige en wederzijdse gegevensuitwisseling in het Koninkrijk mogelijk te maken, wordt gewerkt aan aanpassing van de regelgeving rondom de VOG. Deze gewenste gegevensuitwisseling vraagt om de digitalisering van gegevens op een acceptabel gegevensbeschermingsniveau.

Ook is gestart met een beleidsverkenning naar de beleidsvisie op de VOG in Caribisch Nederland. De inzet en inrichting van de VOG in Caribisch Nederland wordt geëvalueerd en waar mogelijk in lijn gebracht met het VOG-beleid in Europees Nederland met voldoende oog voor de lokale context. Hierin wordt in ieder geval een nieuw beleidskader voor de beoordeling van VOG-aanvragen uitgewerkt.¹⁷

Aanpak van geweld tegen vrouwen, huiselijk geweld en kindermishandeling

Samen met de ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), BZK en de openbare lichamen wordt gewerkt aan de aanvaarding van het Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (hierna: het Verdrag van Istanbul) voor Caribisch Nederland. Voor de benodigde nieuwe wetgeving en wetswijziging brengt JenV, samen met de andere ministeries, in kaart welke aanvullende wetgeving nodig is, en wat hiervan de impact op betrokken organisaties en de financiële consequenties zijn.

JenV is met bovengenoemde ministeries en de openbare lichamen tevens partij in het *Bestuursakkoord Voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen, huiselijk geweld en kindermishandeling in Caribisch Nederland 2026-2029*, onder coördinatie van VWS. Dit bestuursakkoord is gericht op de beleids- en uitvoeringsmaatregelen die nodig zijn voor de verdere implementatie van het Verdrag van Istanbul. De ministeries zullen met de openbare lichamen en de betrokken uitvoeringsorganisaties, op basis van een gezamenlijk vastgestelde toekomstvisie, onder meer werken aan:

1. Het wegnemen van grondoorzaken van geweld door het bevorderen van gendergelijkheid en zelfbeschikking (primaire preventie);
2. Het vergroten van kennis en bewustwording in de samenleving over huiselijk geweld, kindermishandeling en geweld tegen vrouwen;
3. Het beter herkennen van signalen door professionals;
4. De juiste zorg, hulpverlening en interventies door betere veiligheids- en risicotaxaties, samenwerking en professionalisering, en;
5. Meer wetenschappelijk en statistisch inzicht in problemen en aanpak.

Burgerlijk Wetboek BES (Boek 1)

Er wordt de komende jaren stapsgewijs gewerkt aan de afstemming van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek (BW) BES. Net zoals voor andere wetgevingstrajecten, is voor Boek 1 BW BES, dat ziet op hoogstpersoonlijke rechten zoals huwelijk, geregistreerd partnerschap, afstamming, naam en geslacht, het belangrijk dat de verschillen tussen Caribisch Nederland en Europees Nederland waar nodig worden weggewerkt. De afstemming van deze regels draagt bij aan de gelijkwaardigheid van Caribisch Nederland in vergelijking tot Europees Nederland.

Naar aanleiding van het wetsvoorstel Versterking rechtsbescherming in de jeugdbescherming zal een verkenning worden uitgevoerd naar de jeugdbeschermingswetgeving in Boek 1 BW BES en aanverwante wetgeving. Het belangrijkste vraagstuk is of een volledige harmonisatie met het stelsel in Europees Nederland wenselijk is, of dat differentiatie noodzakelijk is, en zo ja op welke wijze. Om dit inzichtelijk te maken is eerst een verkenning noodzakelijk naar de wensen vanuit Caribisch Nederland en gevolgen voor het lokale stelsel van jeugdbescherming. Eerst is daarom nader onderzoek nodig. JenV zal dit onderzoek, in nauwe samenwerking met belanghebbenden in Caribisch Nederland vormgeven en uitvoeren.

Rijkswet Bescherming Persoonsgegevens

Verder wordt gewerkt aan de Rijkswet persoonsgegevens voor Aruba, Curaçao, Sint Maarten, alsmede de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Deze consensusrijkswet beoogt een geharmoniseerd hoger beschermingsniveau te realiseren voor de verwerking van persoonsgegevens binnen het Caribische deel van het Koninkrijk. Daarmee wordt tegelijkertijd voorzien in passende waarborgen voor de uitwisseling van persoonsgegevens binnen het Koninkrijk als geheel. Een belangrijk doel van de consensusrijkswet is daarnaast om het mogelijk te maken dat het wijzigingsprotocol waarmee het dataprotectieverdrag van de Raad van Europa (Conventie 108) wordt

¹⁷ De huidige beleidsregels voor het beoordelen van verzoeken ter verkrijging van een verklaring omtrent het gedrag van natuurlijke personen op Bonaire dateert van 2017 en zijn te vinden op: [Openbaar Lichaam Bonaire: VOG](#). Er zijn beleidsregels (gepubliceerd) van Sint Eustatius en Saba.

gemoderniseerd behalve voor het Nederlandse, ook voor het Caribische deel van het Koninkrijk kan worden aanvaard. Via de zogeheten Goedkeuringswet Conventie 108¹⁸, wordt parlementaire goedkeuring gevraagd voor dit wijzigingsprotocol voor het Koninkrijk als geheel. De aanvaarding van de gemoderniseerde Conventie 108 zal de bescherming van persoonsgegevens in het Caribische deel van het Koninkrijk in lijn brengen met internationaal aanvaarde standaarden. Ook faciliteert het de grensoverschrijdende handel en samenwerking, zowel binnen het Koninkrijk als tussen de Caribische landen en (de meer dan 50) derde landen die partij zijn bij Conventie 108.

De consensusrijkswet is noodzakelijk om een structurele uitwisseling van persoonsgegevens binnen het Koninkrijk mogelijk te maken. Op dit moment ontbreekt een juridisch geldige en uniforme grondslag voor dergelijke gegevensuitwisseling tussen Caribisch Nederland en de andere landen binnen het Koninkrijk. Zonder deze wettelijke basis blijft structurele samenwerking kwetsbaar en juridisch onzeker, wat effectieve uitvoering van publieke taken belemmert.

3.2 Toegang tot het recht van de inwoners

Een goed functionerende rechtsstaat vereist dat inwoners toegang hebben tot juridische ondersteuning en hun rechten daadwerkelijk kunnen uitoefenen. Toegang tot recht gaat niet alleen over fysieke aanwezigheid van voorzieningen, maar ook over begrijpelijke informatie, betaalbare juridische diensten en de mogelijkheid voor burgers om zittingen bij te wonen. Wanneer mensen beter in staat zijn om hun rechten te kennen en te benutten—bijvoorbeeld bij schulden, arbeidskwesties of familiezaken—verbetert dat hun rechtspositie. Dit draagt bij aan het voorkomen en oplossen van juridische problemen die kunnen leiden tot sociale achterstand of armoede. JenV zet blijvend in op het vergroten van de toegang tot recht voor burgers op Bonaire, Sint Eustatius en Saba.

Eerstelijnsvoorziening rechtshulp

De introductie van de Stichting voor rechtshulp en gelijke behandeling Bonaire, Sint Eustatius en Saba is een belangrijke stap in het verbeteren van het toegang tot recht in Caribisch Nederland. Ook zijn de eerste maatregelen genomen om voor mensen met minder draagkracht de toegang tot rechtsbijstand te borgen.

De komende jaren zal op deze initiatieven worden voortgebouwd. Vanuit de centrale vraag hoe de toegang tot het recht te borgen in de Caribisch-Nederlandse context, streeft JenV naar een stelsel van rechtsbijstand dat passend en bij de tijd is. Met goed toegankelijke en toekomstbestendige eerste en tweedelijns voorzieningen die in onderlinge samenhang gepositioneerd zijn en burgers in staat stellen een passende uitkomst te vinden voor een (juridisch) probleem. Dat vraagt als eerste het nodige onderhoud aan de Wet kosteloze rechtskundige bijstand BES, waarvan verschillende onderdelen verouderd zijn.

Notarissen en gerechtsdeurwaarders

De komende vijf jaar wordt in lijn met de inzet van de afgelopen jaren gewerkt aan het borgen van de kwaliteit en professionaliteit van notarissen en de ambtsuitoefening door gerechtsdeurwaarders in Caribisch Nederland. JenV is blijvend in gesprek met het notariaat op de eilanden om de mogelijkheden voor modernisering van de wetgeving te verkennen en te bezien hoe deze kan worden meegenomen in lopende trajecten. Daarnaast zet JenV in op nauwere samenwerking met de Nederlandse beroepsorganisaties. De relatie tussen de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie en het notariaat in Caribisch Nederland is recent verstevigd. In die samenwerking ligt de focus op digitalisering, waaronder elektronische toegang tot persoons- en bedrijfsgegevens en Kadastrale gegevens en op het mogelijk maken van elektronische inschrijving van aktes in de registers.

Namens de gerechtsdeurwaarders pakt de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders (KBvG) het herstellen en opbouwen van contacten met Caribisch Nederland op. JenV heeft hierbij een faciliterende rol. Momenteel is er ook nog geen structurele samenwerking met de lokale Union International of the Judicial Officers (UIHJ). Dit wordt als een belangrijke stap gezien om ook op dit terrein de kwaliteit te verbeteren.

18 Kamerstukken II 2023/24, 36455 (R2188), nr. 2; sinds 30 september 2025 aanhangig bij de Eerste Kamer.

Kas di Hustitia

Tot slot wordt op Bonaire door JenV samen met het Hof, het Openbaar Ministerie (OM) BES, de Rijksrecherche, de Stichting Reclassering Caribisch Nederland en de Voogdijdraad Caribisch Nederland (VCRN) onderzocht hoe deze partijen tot gemeenschappelijke huisvesting – een Kas di Hustitia – kunnen komen. Hiermee wordt in samenwerking met het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) gestreefd naar duurzame huisvesting van de organisaties, zichtbaarheid en toegankelijkheid voor het publiek en met behoud van de eigen identiteit en positie in het staatsbestel.

3.3 Digitalisering

Voor een sterke en toekomstbestendige rechtsstaat is een solide digitale infrastructuur van de rechtshandavingsketen onmisbaar. Het is van belang om deze de komende jaren te versterken zodat uitvoeringsorganisaties efficiënt en veilig kunnen (samen)werken. Bovendien zijn de mogelijkheden tot het bieden van digitale dienstverlening aan burgers in Caribisch Nederland op dit moment beperkt.

De komende periode onderzoekt JenV samen met lokale ketenuitvoeringsorganisaties, Stichting Beheer ICT Rechtshandhaving (SBIR), de openbare lichamen en het ministerie van BZK hoe de benodigde verbeteringen en aanpassingen op een haalbare en toekomstbestendige wijze kunnen worden gerealiseerd.

3.4 Capaciteit en uitvoeringskracht

JenV is primair verantwoordelijk voor de uitvoerende justitiële en veiligheidsdiensten in Caribisch Nederland. Deze diensten, samen met diensten van andere ministeries in Den Haag, vormen samen de Rijksdienst Caribisch Nederland (RCN). Om hun werkzaamheden uit te kunnen voeren zijn uitvoeringsorganisaties in Caribisch Nederland afhankelijk van goede ondersteuning in de bedrijfsvoering. Daarvoor is het noodzakelijk dat de Shared Service Organisatie in Caribisch Nederland (SSO CN) kwalitatief sterke dienstverlening verzorgt. Het coördinerend opdrachtgeverschap van SSO CN is belegd bij BZK.

Voldoende uitvoeringskracht bij organisaties is essentieel om wetten effectief uit te voeren en burgers tijdig te helpen. De afgelopen vijf jaar hebben verschillende organisaties binnen de justitieketen te maken gehad met capaciteitstekorten. Hierna wordt per relevante organisatie ingegaan op hoe we de komende beleidsperiode toewerken naar het terugdringen en duurzaam voorkomen van deze tekorten.

Justitiële Inrichting Caribisch Nederland

De capaciteit van de Justitiële Inrichting Caribisch Nederland (JICN) staat al langere tijd onder druk. Hiervoor zijn verschillende oorzaken. Er is sprake van een oplopende bezetting vanwege de groei van de bevolking de afgelopen jaren, een toename aan geweldsincidenten met (vuur)wapens en een toename van vreemdelingen in de strafrechtketen (VRIS'ers). De werving van nieuw personeel blijft, net als bij andere overheidsorganisaties op het eiland, een voortdurend punt van aandacht. De JICN werkt hier nadrukkelijk aan en spant zich in om een aantrekkelijke werkgever te blijven en zich zo te presenteren.

Ook worden door JenV verschillende maatregelen verkend en uitgewerkt met als doel de druk op de capaciteit te verlichten. Allereerst wordt gekeken of de celcapaciteit op termijn uitgebreid kan worden. Daarnaast wordt bezien of de termijnen voor voorwaardelijke invrijheidstelling voor VRIS'ers op Bonaire, Sint Eustatius en Saba kunnen worden verruimd aangezien vreemdelingen een grote impact hebben op de capaciteit van de JICN. Na het verlenen van voorwaardelijke invrijheidstelling moet een VRIS'er terugkeren naar het land van herkomst. Tot slot worden de mogelijkheden voor het toepassen van detentiefasering, zoals een beperkt beveiligde afdeling, verder verkend.¹⁹ Op het terrein van de JICN bevindt zich ook het arrestantencomplex van KPCN. Dit complex is verouderd en moet derhalve binnen de looptijd van deze agenda vervangen worden.

19 Kamerstukken II 2024/25, 24 587, nr. 1059.

Koninklijke Marechaussee

De Koninklijke Marechaussee (KMar) heeft grote tekorten in formatie op Caribisch Nederland. De afgelopen jaren zijn de tekorten relatief vergroot door de toename van passagiersstromen en vervoersbewegingen. Met de accordering van de brede grensclaim krijgt de KMar nu de financiële middelen om additionele formatie aan te maken. In de jaren 2026, 2027 en 2028 zal de extra formatie instromen. De extra formatie zal de KMar beter in staat stellen om de grenzen te bewaken en meer te kunnen inzetten in multidisciplinaire acties.

Korps Politie Caribisch Nederland

Een grote uitstroom met diverse oorzaken heeft ertoe geleid dat bij KPCN de capaciteit niet op sterkte is, vooral binnen de basispolitiezorg en de opsporing. Om de bezetting van KPCN zo snel mogelijk weer op sterkte te brengen, worden zo veel en snel mogelijk nieuwe collega's lokaal opgeleid via de basispolitieopleiding. Tegelijkertijd wordt actief gezocht naar ervaren zij-instromers. Zij zijn snel inzetbaar en hebben de beschikking over specialistische kennis die vanwege de kleinschaligheid niet intern kan worden ontwikkeld. Op dit moment wordt ondersteuning geboden door de Nationale Politie en de KMar.

Benutten samenwerkingsstructuren

De Raad voor de Rechtshandhaving stelt in zijn rapport²⁰ dat een permanente inzet van uniformdiensten op de Bovenwindse eilanden Sint Eustatius en Saba mogelijk is door het toepassen van ontschot werken tussen KPCN, de KMar, de Kustwacht en de Douane CN. De uitvoeringsorganisaties opereren echter binnen strikte juridische en organisatorische kaders, met eigen rechtsposities, arbeidsvoorwaarden, bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Dit maakt de praktische uitwisseling van capaciteit complex. Om die reden kiest JenV ervoor de nadruk te leggen op het op orde brengen van de capaciteit binnen de afzonderlijke JenV uitvoeringsorganisaties en de bestaande, zorgvuldig ingerichte samenwerkingsstructuren binnen Caribisch Nederland verder te benutten.

3.5 Samenwerking in de rechtshandavings- en vreemdelingenketen: met openbare lichamen, de landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten en de ministeries

Ketensamenwerking

In een sterke rechtsstaat wordt binnen de justitieketen samengewerkt tussen alle betrokken organisaties. Binnen Caribisch Nederland wordt deze samenwerking vormgegeven via het Strategisch overleg Justitieketen (SOJ). Dit overleg vindt elk kwartaal plaats onder voorzitterschap van de hoofdofficier van justitie OM BES en vervult een centrale rol in het gezamenlijk eigenaarschap van de keten. Alle diensthoofden binnen de justitieketen in Caribisch Nederland nemen deel aan het SOJ. Ook de JenV- liaison voor Caribisch Nederland sluit hierbij aan. Dit draagt bij aan de verbinding tussen het SOJ en het departement in Den Haag. Het SOJ bewaakt de voortgang van de gezamenlijke afspraken en agendeert thema's die gezamenlijke inzet vergen. Vanuit de directie Strafrechtketen is een adviseur verbonden aan het SOJ om de ketensamenwerking te ondersteunen.

Openbare lichamen

De afgelopen jaren is de samenwerking met de openbare lichamen op vele terreinen uitgebreid. De komende jaren zal de samenwerking versterkt worden op verschillende gezamenlijke thema's binnen de rechtshandaving- en vreemdelingenketen zoals, de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling, RIEC-CN, het Zorg- en Veiligheidshuis, jeugdbeleid en het buitengewoon agent van politiedossier.

De landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten

De banden met de drie autonome landen binnen het Koninkrijk, Aruba, Curaçao en Sint Maarten, zijn nauw op de JenV dossiers. Zo wordt samengewerkt bij de strijd tegen ondermijnende criminaliteit, migratie, grenstoezicht en gegevens- en informatiedeling. Verder kunnen de (ei)landen elkaar op uitvoeringsniveau snel vinden, komen de werkwijze van justitieorganisaties veelal overeen en zijn de ICT voorzieningen van de organisaties veelal hetzelfde. Dit betekent ook dat de landen regelmatig met hetzelfde vraagstuk te maken hebben. Het halfjaarlijks Justitieel Vierpartijenoverleg (JVO)

20 Kamerstukken II 2022/23, 29 279, nr. 785.

vormt het gremium op ministerieel niveau waarin deze samenwerking samenkomt en waarin steeds aanvullende thema's worden ingebracht waarop de samenwerking wordt versterkt. Zo zijn verschillende ambtelijke werkgroepen actief waarin de vier landen kennis en expertise delen en daar waar mogelijk een gezamenlijke aanpak kiezen. Deze werkgroepen gaan over een reeks aan onderwerpen zoals forensische zorg, detentie, ondermijning, migratie, grenstoezicht en informatie-uitwisseling. Daarnaast is er een goede samenwerking tussen de landen in het College van Korpschefs van de vier Caribische politiekorpsen, het halfjaarlijkse Koninkrijks Procureur Generaal overleg, het platform van grensautoriteiten alsook tussen de brandweercommandanten. De komende jaren zal JenV zich inzetten voor de voortzetting van deze nauwe samenwerking met, Aruba, Curaçao en Sint Maarten.

Andere ministeries

Naast de samenwerking met het Caribisch deel van het Koninkrijk, zal er voor de uitvoering van de beleidsagenda op verschillende onderwerpen verder interdepartementaal samengewerkt worden. Dit vanwege het belang om bepaalde problematiek gezamenlijk op te pakken om tot een samenhangend en integrale aanpak te komen. Hier kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de preventieve aanpak van jeugdcriminaliteit met BZK en VWS.

3.6 Integrale sturing binnen JenV

In de Staat van de Rechtshandhaving Caribisch Nederland 2024 heeft de Raad voor de Rechtshandhaving aangegeven dat meer en gericht gestuurd kan worden op de opvolging van aanbevelingen en het realiseren van de doelstellingen uit de Beleidsagenda. Het structureel versterken van de integrale sturing binnen JenV draagt bij aan de doorontwikkeling van de rechtsstaat in Caribisch Nederland omdat daarmee gestelde doelen eerder worden uitgevoerd.

JenV onderschrijft het belang van meer gerichte sturing op de opvolging van de aanbevelingen van de Raad voor de Rechtshandhaving en de realisatie van de doelstellingen uit de Beleidsagenda. JenV gaat verkennen welke concrete maatregelen passend en haalbaar zijn om de integrale sturing structureel te verbeteren.

Daarnaast wordt de komende jaren gewerkt aan integrale besluitvorming binnen de Brede Bestuursraad (BBR) JenV over Caribisch Nederland. De directeur-generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving is hierbij de dossierhouder Cariben binnen de BBR. Caribisch Nederland wordt een structureel punt op de agenda van de BBR.

4. Beleidsprioriteiten: toewerken naar gelijkwaardig niveau

De eilanden hebben unieke kenmerken, die vragen om een gelijkwaardig maar tegelijkertijd toegespitst beleid dat rekening houdt met de lokale kenmerken. Naast de randvoorwaarden wordt de komende vijf jaar bestaande beleid uitgebreid en versterkt. Daarbij wordt er op vier beleidsprioriteiten voortgebouwd die bij dragen aan een zo gelijkwaardig mogelijk rechtsbeschermings- en rechtshandavingsniveau in Caribisch Nederland.

4.1 Jeugdbescherming, jeugdcriminaliteit, forensische zorg en re-integratie

Preventie jeugdcriminaliteit

Sinds 2024 is een verontrustende trend zichtbaar van verhard crimineel gedrag onder jongeren in Caribisch Nederland.²¹ Met name op Bonaire raken jongeren steeds vaker betrokken bij ernstige geweldsincidenten, waaronder ook vuurwapengeweld. Deze ontwikkeling zet druk op de rechtsstaat en de rechtshandavingsketen en tast het gevoel van veiligheid aan op de eilanden. Hoewel er op Sint Eustatius en Saba op dit moment minder signalen zijn van vergelijkbare problematiek, is het van belang om ook daar te blijven investeren in de jeugd. Om bij te dragen aan het voorkomen dat jongeren verder afglijden richting criminaliteit en om perspectief te bieden op een veilige en kansrijke toekomst, blijft JenV nauw samenwerken met lokale partners op jeugdpreventie. De komende jaren worden de bestaande effectieve gedragsinterventies zoals “Alleen jij bepaalt wie je bent” (uit het Nederlandse PmG) en de kansrijke gedragsinterventies het “Leerorkest” en het project “Mi ta B.O.N.” dat o.a. inzet op weerbaarheid en zelfredzaamheid van jongeren voortgezet. Sinds 2025 is Bonaire gestart met de inzet van de Re-integratieofficier (RIO), een werkwijze gericht op het verminderen van recidive door intensieve begeleiding bij het op orde brengen van o.a. huisvesting, schulden, zorg, werk en inkomen.

Om te voorkomen dat jongeren in een kwetsbare positie in aanraking komen met criminaliteit wordt in Caribisch Nederland gewerkt met een samenhangende aanpak waarin preventie, repressie en nazorg elkaar versterken. Deze aanpak wordt vormgegeven, passend bij de levensloopenadering van jongeren, met speciale aandacht voor precare sleutelmomenten, zoals de stap van het basis- naar het voortgezet onderwijs.

In samenwerking met de openbare lichamen, scholen en zorg- en veiligheidspartners worden kansrijke, bewezen effectieve interventies ingezet. Deze worden afgestemd op de lokale context en gebaseerd op lessen uit de praktijk en wetenschap. Het “Landelijk kwaliteitskader effectieve jeugdinterventies voor preventie van jeugdcriminaliteit” wordt daarvoor benut.

Met het oog op de effectiviteit van de aanpak in de regio wordt tevens rekening gehouden met aanpalend JenV/rijksbeleid. Waar mogelijk wordt aangesloten bij gerelateerde activiteiten, bijvoorbeeld op het gebied van de aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit. De komende periode wordt gewerkt om de basis van de aanpak verder op orde te krijgen. De inzet is gericht op drie pijlers:

- **Preventie:** Het bieden van perspectief vindt plaats via de inzet van mentoren (rolmodellen) en kansrijke, effectieve gedragsinterventies. Ten behoeve van vroeg signalering wordt blijvend ingezet op de samenwerking met school, gezin en mentor rondom het kind.
- **Repressie:** Voor jongeren die het criminele pad opgaan is het lastig om daaruit te komen door intimidatie, angst en groepsdruk. In het ergste geval glijden jongeren af in de zware, georganiseerde criminaliteit of worden zij criminele kopstukken. Om deze ontwikkeling te keren, investeren we in de weerbaarheid van jongeren, hun ouders, hun gezin én hun omgeving.
- **Nazorg:** Samen met lokale overheden en ketenpartners wordt verantwoordelijkheid gedragen voor jongeren, met als doel het verkleinen van de kans op afglijden en/of recidive. De tijd tijdens detentie wordt (beter en effectief) benut en ook de nazorg en re-integratie wordt versterkt voor het voorkomen recidive.

21 Korps Politie Caribisch Nederland, *Criminaliteitsbeeldanalyse*, 24 juli 2025, geraadpleegd op 6 maart 2026, <https://www.politiecn.com/documenten/2025/03/25/criminaliteitsbeeldanalyse>, blz. 17-19.

Jeugdstrafrecht

Met ingang van 1 augustus 2020 is het jeugdstrafrecht in Caribisch Nederland van kracht geworden. De uitvoering en het verder op peil brengen van de kwaliteit daarvan vraagt ook de komende jaren aandacht van zowel ketenpartners in Caribisch Nederland als JenV. Op verzoek van JenV is het Wetenschappelijk Onderzoeks- en Datacentrum (WODC) in 2025 een onderzoek gestart naar de werking van het jeugdstrafrecht in Caribisch Nederland. Dit onderzoek richt zich op het in kaart brengen van juridische en organisatorische knelpunten van het jeugdstrafrecht in Caribisch Nederland en beoordeelt in hoeverre het huidige wettelijke kader aansluit bij de pedagogische en resocialiserende doelstellingen van een uitvoerbare strafrechtspleging voor jeugdigen. Daarnaast beoogt het onderzoek aanbevelingen te formuleren voor mogelijke aanpassingen in wetgeving en uitvoering, met als doel de effectiviteit en uitvoerbaarheid van het jeugdstrafrecht in Caribisch Nederland te versterken. De resultaten van dit onderzoek zijn naar verwachting medio 2026 beschikbaar. JenV gaat samen met de betrokken ketenpartners bekijken welke aanbevelingen kunnen worden opgepakt en welke aanpassingen nodig en haalbaar zijn binnen de context van Caribisch Nederland. Het doel is om de kwaliteit en uitvoerbaarheid van het jeugdstrafrecht verder te versterken, in het belang van jeugdigen, hun omgeving en de rechtsorde als geheel.

Voogdijraad Caribisch Nederland

De VRCN speelt een onmisbare rol in Caribisch Nederland op het terrein van jeugdbescherming, jeugdcriminaliteit en familierecht. De organisatie vervult deze rol onder meer door advisering in rechtszaken over minderjarigen en uitvoering van Halt-maatregelen. Ook is VRCN de enige instantie in Caribisch Nederland die het Gerecht in eerste aanleg van Bonaire, Sint Eustatius en Saba adviseert over kinderalimentatie. De groei van de bevolking op de eilanden, invoering van het jeugdstrafrecht in 2020, en toenemende complexiteit van casuïstiek hebben geleid tot aanzienlijke druk op de organisatie en vragen om een herziening van de taakinrichting en versterking van de interne organisatie. Om structurele verbeteringen te realiseren is daarom in maart 2024 gestart met een meerjarig verandertraject, dat loopt tot eind 2026 en eindigt met consolidatie en taakeigenaarschap (2027). Dit traject beoogt een toekomstbestendige VRCN die zijn wettelijke taken betrouwbaar, effectief en in goede samenwerking met ketenpartners uitvoert.²²

Forensische zorg

In Caribisch Nederland zijn de mogelijkheden voor forensische zorg beperkt. De tbs-maatregel kan in Caribisch Nederland bijvoorbeeld niet worden opgelegd, en de pij-maatregel kan niet ten uitvoer worden gelegd. Ook zijn er geen mogelijkheden voor klinische opname in Caribisch Nederland zelf, niet binnen het strafrecht en niet binnen de reguliere gezondheidszorg. Dat is een onwenselijke situatie.

Het verbeteren van de forensische zorg is niet alleen noodzakelijk voor Caribisch Nederland, dit geldt als belangrijk aandachtspunt voor het gehele Caribisch deel van het Koninkrijk. In de bijeenkomsten van het JVO worden voorstellen voor Koninkrijksbrede samenwerking geagendeerd en besproken, zoals het meerjarig programma forensische zorg en behandeling, tbs en pij ter verbetering van de forensische zorg in het gehele Caribisch deel van het Koninkrijk. Daarnaast wordt ook nauw samengewerkt tussen de JVO-werkgroep forensische zorg, tbs en pij en de Kingdom Mental Health Working Group. Deze laatste werkgroep houdt zich onder andere bezig met het moderniseren van de wet- en regelgeving voor de geestelijke gezondheidszorg in het Caribisch deel van het Koninkrijk. De komende jaren vormt het verbeteren van de mogelijkheden voor forensische zorg in Caribisch Nederland daarom een belangrijk aandachtspunt. Hierbij wordt ingezet op aansluiting tussen het strafrecht en de reguliere geestelijke gezondheidszorg. In de uitvoering van het meerjarig programma forensische zorg en behandeling, tbs en pij wordt ten behoeve van lokale verbeteringen een projectteam voor Caribisch Nederland opgericht.

22 Kamerstukken II 2024/25, 29279, nr. 971.

Actieve detentie gericht op re-integratie

Het bevorderen van re-integratie en resocialisatie is een continu proces dat blijvende aandacht vereist en nog veel uitdagingen kent. In het gevangeniswezen wordt de inzet op re-integratie onverminderd voortgezet. Het traject 'veranderende sanctietoepassing Caribisch Nederland' is afgerond in 2025 en onderdelen van het traject, die zien op reguliere taken van het hoofd Detentie & Re-integratie, worden nu structureel ingebed. Dit betreft bijvoorbeeld inzet op ondersteuning op de vijf basisvoorwaarden²³ en actieve ketensamenwerking. In het bijzonder wordt de komende periode, ook met het oog op de capaciteitsproblematiek, extra ingezet op detentiefasering. Caribisch Nederland beschikt op dit moment nog niet over een beperkt beveiligde afdeling (BBA). Door middel van een nieuw tijdelijk traject wordt verkend wat de mogelijkheden hiertoe zijn.

Concrete acties

- Inzetten op effectieve interventies voor de preventie aanpak van jeugdcriminaliteit;
- Verbeteren van de kwaliteit en de uitvoerbaarheid van het jeugdstrafrecht;
- Uitvoeren van het meerjarig verandertraject t.b.v. de VCRN;
- Realiseren van het meerjarig programma forensische zorg en behandeling, tbs en pij; en
- Verkennen van een mogelijke beperkt beveiligde afdeling (BBA).

4.2 Georganiseerde en ondermijnende criminaliteit

Drugscriminaliteit

Binnen de aanpak van ondermijnende criminaliteit, is de bestrijding van drugscriminaliteit van groot belang. Drugs zijn immers veelal het verdienmodel voor transnationaal opererende criminele groeperingen. De ligging van Bonaire, Sint Eustatius en Saba in de Caribische regio brengt kwetsbaarheden met zich mee ten aanzien van drug-gerelateerde criminaliteit.

Er lopen binnen het Koninkrijk thans meerdere samenwerkingstrajecten om de drugstoevoer naar, en doorvoer via, het Caribisch deel van het Koninkrijk tegen te gaan en om de problematiek lokaal te bestrijden. Daarbij wordt ook gekeken naar de toevoer van drugs naar Europees Nederland en de doorvoer naar andere bestemmingen. Zo is de Koninklijke Marine actief in het Caribisch gebied ten behoeve van de internationale drugsbestrijding. Tevens zetten de diensten in het Caribisch deel van het Koninkrijk gezamenlijk in op het onderhouden van een actueel beeld van de aard en omvang van transnationale criminaliteit. Dit gebeurt onder meer in gremia zoals het Ondermijningsplatform Cariben. Daarmee houden en vergroten de diensten zicht op de (druggerelateerde) ontwikkelingen in de regio en de mate waarin dit onder meer Bonaire, Sint Eustatius en Saba raakt.

Corruptie

Een integere overheid is een essentiële pijler voor het vertrouwen van burgers in de rechtsstaat. Corruptie ondermijnt goed bestuur, verstoort de werking van democratische processen en belemmert een eerlijke en transparante uitvoering van publieke taken. Daarnaast creëert het een voedingsbodemp voor ondermijnende criminaliteit en kan het leiden tot verstrengeling van publieke en private belangen.

Op 20 juni 2025 zijn de contouren van een Koninkrijksbrede corruptieaanpak, die nauw samenhangt met het integriteitsbeleid, met de Tweede Kamer gedeeld.²⁴ Deze contourenaanpak wordt door JenV, in samenwerking met BZK, verder uitgewerkt. Als onderdeel van de aanpak mobiliseert het kabinet decentrale overheden in Europees en Caribisch Nederland om het voorkomen en het bestrijden van corruptie binnen hun organisaties op de agenda te plaatsen. Hierbij wordt aandacht besteed aan de bescherming van de processen en systemen die door de overheid gebruikt worden, zoals het uitgifte proces voor reis- en identiteitsdocumenten. Ook is vanuit de werkgeversverantwoordelijkheid aandacht voor de weerbaarheid van ambtenaren en het bieden van bescherming tegen de druk van criminelen.

²³ Identiteitsbewijs, onderdak, werk en inkomen, schuldenaanpak en zorg.

²⁴ Kamerstukken II 2024/25, 29911 IV, nr. 472.

Vuurwapenproblematiek

De afgelopen tijd zijn meermaals signalen ontvangen dat de problematiek omtrent vuurwapenbezit en -gebruik is toegenomen op Bonaire, Sint Eustatius en Saba. De Raad voor de Rechtshandhaving verwijst bijvoorbeeld in de Staat voor de Rechtshandhaving 2024 naar de meest recent verschenen Criminaliteitsbeeldanalyse Caribisch Nederland 2020-2024²⁵. De Raad uit zijn zorgen over een sterk groeiend aantal geweldsincidenten met gebruik van vuurwapens. De komende jaren zal gezamenlijk worden verkend hoe de aanpak van vuurwapens op Bonaire, Sint Eustatius en Saba geïntensiveerd kan worden. Er wordt daarbij eveneens gekeken in hoeverre de in Europees Nederland ontwikkelde aanpak van wapenproblematiek onder jongeren bruikbaar is. Deze aanpak wordt gezamenlijk met BZK, het ministerie van Financiën en het ministerie van Defensie verkend gezien de verantwoordelijkheden bij de Douane CN en de Kustwacht.

Criminele geldstromen

Uit diverse rapportages²⁶ en criminaliteitsbeeld analyses²⁷ blijkt dat er verschillende witwasrisico's in Caribisch Nederland bestaan. Deze risico's liggen vooral in de onroerendgoedsector, witwassen via rechtsvormen en op het gebied van ondergronds bankieren, zoals hawala-bankieren. Op Saba en Sint Eustatius worden deze risico's versterkt door het beperkte aanbod van legale en betrouwbare bankvoorzieningen. Door JenV zijn eerder extra structurele middelen beschikbaar gesteld aan het OM BES waarmee de aanpak van witwassen verder werd geïntensiveerd. Ook voor de komende jaren zal de bestrijding en preventie van witwassen binnen Caribisch Nederland hoge prioriteit blijven houden. De komende beleidsperiode zet het OM BES verder in op informatie gestuurde opsporing. De afgelopen jaren nam het aantal financiële onderzoeken toe en werden deze met succes afgerond. Deze werkwijze wordt in de komende jaren verder uitgebreid en bestendigd. Onderzoeken naar witwaspraktijken vereisen specifieke kennis en kunde. Om die reden blijft het OM BES met symposia en workshops de kennisoverdracht bij ketenpartners stimuleren.

Mensenhandel/mensensmokkel

In 2025 is gestart met de ontwikkeling van een beleidskader dat richting zal geven aan de aanpak van mensenhandel en mensensmokkel.²⁸ Dit kader wordt opgesteld in samenwerking met de relevante partners in de rechtshandavingsketen. Het doel is om te komen tot een integrale aanpak, waarbij rekening wordt gehouden met de beschikbare capaciteit van de betrokken organisaties.

Om mensenhandel en mensensmokkel effectief tegen te gaan is het onder andere van belang dat zowel professionals als burgers de signalen hiervan leren herkennen en weten te handelen. De komende periode wordt onverminderd ingezet op het vergroten van de bewustwording rondom mensenhandel en mensensmokkel. Om signalen van mensenhandel en mensensmokkel beter te kunnen registreren wordt daarnaast gewerkt aan het optimaliseren van het themaregister.

Gezien het vaak grensoverschrijdende karakter van mensenhandel en mensensmokkel wordt tevens verder gewerkt aan de samenwerking met de Landen in het Koninkrijk voor de aanpak van mensenhandel en mensensmokkel, conform het MoU Samenwerking ter voorkoming en bestrijding van mensenhandel en mensensmokkel.

25 Korps Politie Caribisch Nederland, *Criminaliteitsbeeldanalyse*, 24 juli 2025, geraadpleegd op 2 december 2025, <https://www.politiecn.com/documenten/2025/03/25/criminaliteitsbeeldanalyse>.

26 Mutual Evaluation Report of the Netherlands on anti-money laundering and combatting the financing of terrorism, Financial Action Task Force, 2022; Latin America Organized Crime study for the Kingdom of the Netherlands, InSight Crime, 2021.

27 National Risk Assessment Witwassen en Terrorismedinanciering 2021 Bonaire, Sint Eustatius en Saba, WODC, 2021; Veiligheidsbeeld BES 2018, OM BES, 2018; Update Regionaal Criminaliteitsbeeld, Trends in the Dutch Caribbean 2022-2023, Simone van der Zee in opdracht van het RST.

28 Kamerstukken II 2023/24, 28638, nr. 235.

RIEC Caribisch Nederland

De afgelopen jaren is het RIEC Caribisch Nederland bij wijze van pilot geïnstalleerd om de integrale samenwerking bij de aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit op Bonaire, Sint Eustatius en Saba vorm te geven. Daar heeft het RIEC CN samen met de partners reeds goede stappen in gezet. De aankomende jaren gaat het RIEC CN door op de ingeslagen weg. Naast de kernactiviteiten van het RIEC CN die zien op bewustwording, kennis en expertise, integrale intelligence en analyse heeft het RIEC CN in samenwerking met de partners gekozen voor een aantal prioritaire thema's. De prioritaire thema's zijn vastgoed, horeca en detailhandel, mensenhandel en mensensmokkel én lucht- en zeehavens. De samenwerkingspartners blijven ook de komende periode gezamenlijke controles uitvoeren. Door het bundelen van menskracht en bevoegdheden kunnen de meest effectieve interventies worden gepleegd op witwaspraktijken of andere vormen van georganiseerde, ondermijnende criminaliteit.

Daar waar opportuun wordt tevens gezien hoe informatie-uitwisseling beter kan plaatsvinden.

Concrete acties

- Realiseren van de Koninkrijksbrede anti-corruptieaanpak;
- Inzetten op de aanpak vuurwapens;
- Stimuleren van informatie gestuurde opsporing t.b.v. criminele geldstromen;
- Ontwikkelen van een integraal beleidskader voor de aanpak van mensenhandel en mensensmokkel; en
- Uitvoeren van effectieve interventies door het RIEC CN.

4.3 Digitale veiligheid en nationale veiligheid

Weerbare Samenleving

De diverse maatschappelijke ontwikkelingen en de geopolitieke situatie in het Caribisch gebied maken de samenleving in Caribisch Nederland kwetsbaar voor verstoringen. Het is daarom van belang dat we inzetten op een weerbare en veerkrachtige samenleving op de eilanden. Verkend zal worden of intern JenV kan worden gekomen tot een samenhangend pakket van maatregelen op de beleidsterreinen van JenV, waarbij ook wordt gekeken welke stappen er zijn gezet door Nederland en langs welke pijlers. De doelstellingen zoals genoemd in deze Beleidsagenda bieden hiervoor een goed uitgangspunt.

Cybersecurity

Voor het Caribisch deel van het Koninkrijk geldt dat het cybersecuritybeleid nog in ontwikkeling is en verder moet worden opgebouwd. Vooral de cruciale infrastructuur loopt risico's bij cyberaanvallen door het ontbreken van redundantie wat kan leiden tot kettingreacties. Omdat cyberincidenten geen rekening houden met (ei)landsgrenzen, benut het ministerie van JenV de mogelijkheden van samenwerking binnen en buiten de EU. Binnen EU-verband worden digitale dreigingen van grensoverschrijdende aard gezamenlijk aangepakt en werkt het Koninkrijk in multilateraal verband nauw samen met de EU en derde landen. Hiermee komt er in Caribisch Nederland steeds meer aandacht voor digitalisering en daarmee ook voor cybersecurity en digitale weerbaarheid. Omdat er (nog) geen vitale bedrijven zijn aangewezen, is er nog geen wettelijke plicht voor belangrijke bedrijven, zoals energie-, water- en telecombedrijven, om bepaalde maatregelen te treffen. Er is geen centrale instantie (zoals het Nationaal Cyber Security Centrum NL) die zorgt voor het delen van kennis en advies, het faciliteren van samenwerking en de vertegenwoordiging van de Caribisch Nederlandse positie in het internationale cybernetwerk.

Het ministerie van JenV werkt aan de versterking van de digitale weerbaarheid en draagt bij aan de prioriteiten uit de Veiligheidsstrategie voor het Koninkrijk. Zo levert het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC-NL) samen met partners in Caribisch Nederland bijdrage aan de digitale weerbaarheid van lokale overheden, bedrijven in vitale infrastructuur en het brede bedrijfsleven²⁹ door bevordering van (lokale) onderlinge samenwerking en kennisuitwisseling. Vanuit het NCSC-NL is gewerkt aan een bouwplan³⁰ voor concrete invulling van de toekomstvisie Cyberweerbaarheidsnetwerk (CWN). Het CWN

29 <https://wetten.overheid.nl/BWBR0050130/2024-10-01>.

30 [Bouwplan Cyberweerbaarheidsnetwerk | Publicatie | Nationaal Cyber Security Centrum](#).

vormt een onderdeel van de uitwerking van de Nederlandse Cybersecuritystrategie 2022-2028 (NLCS). Het bouwplan voor het CWN geeft een stevigere basis voor de cyberweerbaarheid van alle organisaties binnen het Koninkrijk der Nederlanden, waaronder in Caribisch Nederland. Het doel van het CWN is om organisaties binnen het Koninkrijk der Nederlanden in staat te stellen om hun eigen weerbaarheidsniveau te verhogen binnen een gezamenlijk netwerk van publieke en private partners. Onderlinge samenwerking en uitwisseling van kennis en informatie is daarbij essentieel.

Het Caribisch deel van het Koninkrijk zit in een andere fase dan Europees Nederland wat betreft het ontwikkelen van digitale weerbaarheid. Binnen het bouwplan is voor het Caribisch deel van het Koninkrijk gekozen om eerst de aandacht te richten op Caribisch Nederland. Daarvoor is in afstemming met diverse departementen een plan opgesteld dat onderdeel uitmaakt van het CWN Bouwplan.³¹ In het CWN bouwplan zijn er concrete doelstellingen opgesteld die worden nagestreefd voor het werken richting vruchtbare samenwerkingen en het versterken van het weerbaarheidsniveau. Samen maken we voor het Caribisch deel van het Koninkrijk de dreiging, de risico's en de behoeften inzichtelijk. Daarnaast brengen we belangrijke partners en bestaande samenwerkingen in kaart en bouwen we aan publiek-private samenwerkingen. Vervolgens wordt de stap gezet naar specifieke acties die bijdragen aan het bereiken van de doelstelling van het CWN.

Crisisbeheersing

De wereld verandert momenteel in rap tempo en de uitdagingen waar we als samenleving voor staan zijn groot. Langs de pijlers van de Landelijke Agenda Crisisbeheersing 2024-2029³² wordt de basis van het systeem van rampenbestrijding en crisisbeheersing in Caribisch Nederland verder op orde gebracht. Doelstelling daarbij is dat Bonaire, Sint Eustatius en Saba voldoende zijn toegerust om risico's en crises te voorkomen en te beheersen, nu en in de toekomst. Hierbij worden de aanbevelingen van de Inspectie Justitie en Veiligheid³³ alsmede de aanbevelingen in het onderzoeksrapport van Crisisplan "naar een versterkte crisissamenwerking tussen de Caribische (ei)landen" meegenomen³⁴. Daarnaast zijn verschillende andere activiteiten opgestart. Deze activiteiten worden de komende jaren bestendig en verder uitgebouwd.

Er wordt, onder meer samen met het ministerie van Defensie en de partners in het Caribisch deel van het Koninkrijk, gewerkt aan een Koninkrijks crisisplan voor militaire en hybride dreigingen om rollen en verantwoordelijkheden juridisch vast te leggen, procedures en samenwerking te optimaliseren.

Vorbereiding en paraatheid

Mede op basis van de uitkomsten van de analyse naar crisiscapaciteiten zal in overleg met de openbare lichamen worden bepaald hoe tot een robuuste crisisorganisatie kan worden gekomen en volgens welk tijdpad. Het streven is om in 2027 afspraken te hebben gemaakt met de openbare lichamen en andere crisispartners om dit te realiseren. Elementen als de ligging van de eilanden, de kleinschaligheid, de onderlinge verschillen en efficiëntie zullen hierbij een rol spelen en niet uit te sluiten valt dat – gelet op de lokale context – sommige risico's in enige mate moeten worden geaccepteerd.

Begin 2025 is besloten tot het opzetten en inrichten van een Caribbean Civil Protection Mechanism (CCPM). Dit heeft tot doel om op een zo effectief en efficiënt mogelijke wijze de crisisorganisaties van de zes Caribische eilanden binnen het Koninkrijk te ondersteunen en te faciliteren bij het uitvoeren van hun taken en hun onderlinge samenwerking. Daarnaast kan het CCPM bijdragen aan verdere optimalisatie van ondersteuning en hulp vanuit Europees Nederland aan de eilanden. 2025 stond in het teken van de opstart van het CCPM. De komende jaren wordt de basis van het CCPM verstevigd door te investeren in het secretariaat. Ook wordt ingezet op het uitvoeren en gezamenlijk professionaliseren van de taken van het CCPM aan de hand van een door het CCPM opgestelde koers (roadmap) voor de jaren tot 2028.

In 2024 is gestart met een pool van functionarissen, bedoeld voor het versterken van de robuustheid van de (ei) landelijke crisisorganisaties in het Caribisch deel van het Koninkrijk. Deze pool, beheerd door het CCPM, wordt de komende jaren verder uitgebouwd met andere profielen.

31 [Bijlage 6 van het Bouwplan Cyberweerbaarheidsnetwerk \(CWN\) 'Bouwplan CWN voor het Caribisch deel van het Koninkrijk' | Publicatie | Nationaal Cyber Security Centrum.](#)

32 Landelijke Agenda Crisisbeheersing 2024-2029, 10 juni 2024.

33 Rapport Stand van zaken rampenbestrijding Caribisch Nederland 2020, 30 mei 2023 en Tweede Kamer 2025/26 29517, nr. 222.

34 www.crisisplan.nl/2023/09/04/onderzoek-naar-boveneilandelijke-samenwerkingmet-caribisch-nederland.

Weerbaarheid en crisisbeheersing

Naast maatschappelijke en natuurlijke risico's wordt de veiligheidscontext in het Caribisch gebied in toenemende mate beïnvloed door geopolitieke ontwikkelingen. De instabiele situatie in de regio heeft geleid tot een veranderde dynamiek, die – direct of indirect – gevolgen kan hebben voor het Caribisch deel van het Koninkrijk. Mede gelet hierop zal een contourennota worden opgesteld, gericht op civiele weerbaarheid in relatie tot crisisbeheersing en rampenbestrijding. Als inzet van deze contourennota wordt een dialoog gestart met Bonaire, Sint Eustatius en Saba, en andere ketenpartners, die in kaart brengt op welke wijze civiele weerbaarheid in relatie tot crisisbeheersing in de specifieke eilandelijke context van de Caribisch-Nederlandse eilanden versterkt kan worden.

Bevorderen van kwaliteit en professionaliteit

In de Landelijke Agenda Crisisbeheersing 2024-2029 is opgenomen dat de rijksoverheid en openbare lichamen een opleidingsprogramma crisisbeheersing voor Caribisch Nederland (met mogelijke toegang van Aruba, Curaçao en Sint Maarten hiertoe) initiëren en bezien op welke wijze hierin kan worden voorzien. Met het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV) wordt verkend hoe het NIPV kan voorzien in een maatwerkopleiding crisisbeheersing, met oog voor de behoefte en situatie op de Caribische eilanden, en gelet op het te ontwikkelen landelijk curriculum crisisbeheersing.

Na afronding van de actualisatie van het Handboek crisisbeheersing Caribische delen van het Koninkrijk wordt ook de e-learning "Crisisbeheersing Caribische delen van het Koninkrijk" binnen een jaar geactualiseerd en indien nodig voorzien van aanvullende modules. Deze e-learning voldoet aan een breed gedeelde behoefte voor een laagdrempelig leerinstrument.

Tijdige en eenduidige crisiscommunicatie als onderdeel van crisisbeheersing is van groot belang. Het netwerk van crisiscommunicatieprofessionals wordt de komende jaren verder uitgebouwd.

Concrete acties

- Inzetten op het waarborgen van digitale weerbaarheid t.b.v. cybersecurity;
- Realiseren van de actiepunten in de Landelijke Agenda Crisisbeheersing 2024-2029;
- starten met de uitwerking van aanbevelingen naar aanleiding van de analyse van criscapaciteiten;
- Opstellen van een contourennota weerbaarheid in relatie crisisbeheersing en rampenbestrijding met een samenhangend pakket van maatregelen voor een weerbare samenleving; en
- Actualiseren van de e-learning "Crisisbeheersing Caribische delen van het Koninkrijk".

4.4 Migratie en het grens-en vreemdelingtoezicht

Caribisch Nederland heeft behoefte aan een goed ontwikkeld, integraal en gelijkwaardig migratiebeleid. Hierbij vragen de unieke kenmerken van ieder eiland tegelijkertijd een toegespitst migratiebeleid dat rekening houdt met deze kenmerken. Ontwikkelingen zoals bevolkingstoename, diversifiëring van de economie en de groei van toerisme hebben invloed op het te voeren migratiebeleid per eiland. Er is, in nauwe samenspraak met de openbare lichamen, lokale ketenpartners, uitvoeringsorganisaties en ministeries in Den Haag gewerkt aan de uitwerking van een meerjarige richtinggevende integrale beleidsvisie op migratie voor Caribisch Nederland.

De integrale beleidsvisie Caribisch Nederland 2035 geeft de komende jaren richting aan het migratiebeleid in Caribisch Nederland. Hiermee wordt beoogd een solide en toekomstbestendig fundament te leggen aan de hand van een gezamenlijke integrale prioritering.

De volgende zes beleidsdoelstellingen staan centraal in de integrale visie Caribisch Nederland 2035:

- Versterking en verbetering van grenstoezicht;
- Zorgvuldige en efficiënte afhandeling van toelatingsaanvragen;
- Solide asielprocedure conform internationale verplichtingen en wet- en regelgeving;
- Migratiebeleid dat duurzame (economische) ontwikkeling stimuleert en bevordert;
- Goed geregelde en met voldoende rechtswaarborgen omklede vreemdelingenbewaring;
- Goede en zorgvuldige organisatie en humane uitvoering van zelfstandige en gedwongen terugkeer van vertrekplichtigen.

Binnen deze beleidsdoelstellingen, bestaat onder meer de ambitie om met restrictieve toegang en versterkte grenscontrole als uitgangspunt meer te bewegen richting het Europees Nederlands model waaronder informatie gestuurd optreden en samenwerking in multidisciplinair verband. Om de samenwerking verder te versterken, wordt ingezet op de verdere ontwikkeling en het realiseren van het dashboard binnen de vreemdelingenketen. Het dashboard heeft als doel om informatiedeling binnen de keten toegankelijker te maken. Daarnaast levert het dashboard de mogelijkheid om met de informatie trends in beeld te brengen, nadere afspraken te maken over samenwerking en richting te geven door middel van beleidsvorming en -interventies.

Ook zal worden ingezet op meer inter(ei)landelijke samenwerking. De KMar is verantwoordelijk voor het grenstoezicht in Caribisch Nederland. Voor versterking van het grenstoezicht in Caribisch Nederland zal de capaciteit van de KMar in Caribisch Nederland versterkt worden met de financiële middelen van de zogenoemde brede grensclaim.

In zijn algemeenheid is het wenselijk om de gelegenheidsstructuren voor oneigenlijk gebruik van de doorlaatposten te ontwrichten, irreguliere grensovergangen tegen te gaan en bonafide reizigers te faciliteren door grensovergangen te optimaliseren. Hierbij zal worden gekeken naar onder meer geautomatiseerde grenscontrolesystemen. Ook wordt ingezet op het maritieme domein middels de Multidisciplinaire Maritieme Hub Bonaire waar de KMar onderdeel van uitmaakt. Dankzij de komst van de wet onbemande luchtvaart BES zal de KMar daarnaast in staat worden gesteld om ook gebruik te maken van luchtwaarneming. De maritieme- en luchtmiddelen bevorderen de effectiviteit van de KMar in het grenstoezicht.

Voor wat betreft het (restrictieve) toelatingsbeleid blijft het uitgangspunt dat toelating van vreemdelingen en Nederlanders, niet zijnde eilandskinderen, enkel zal plaatsvinden indien een lokaal belang wordt gediend waarbij sprake is van een bepaalde binding met het eiland of internationale verplichtingen daartoe nopen.

In dat kader wordt onder meer ingezet op de introductie van een versnelde referentprocedure voor betrouwbare werkgevers met een toelatingsaanvraag voor prioritaire beroepsgroepen binnen prioritaire sectoren waar lokaal geen gekwalificeerde kracht kan worden gevonden. Prioritaire beroepsgroepen dan wel prioritaire sectoren worden, na afstemming met de openbare Lichamen, de Centraal Dialoog Bonaire en andere belangrijke stakeholders op Bonaire, Sint Eustatius en Saba vastgesteld. Ook het ministerie van SZW dat verantwoordelijk is voor arbeidsmigratiebeleid is hier nauw bij betrokken. Met deze versnelde referentprocedure wordt de toelating van individuen die bijdragen aan (de economie van) het eiland gefaciliteerd. Ten slotte wordt een relatief eenvoudige en op context toegesneden sanctioneringssystematiek geïntroduceerd waarbij bestuurlijke sanctionering als extra instrument kan worden ingezet. Dit voorkomt dat sanctionering louter strafrechtelijk plaatsvindt.

Verder is de vreemdelingenketen momenteel onvoldoende voorbereid op het scenario waarin zich een (grote) groep vreemdelingen op een van de eilanden in Caribisch Nederland aandient die onder andere om bescherming verzoekt. Dit vraagt om het in ketenverband actualiseren van het noodscenario voor Bonaire en het opstellen van noodscenario's voor Sint Eustatius en Saba. Hierbij zal ook aandacht besteed worden aan de samenwerking met de autonome landen in de regio: Aruba en Curaçao voor Bonaire, en Sint Maarten voor Sint Eustatius en Saba.

Ten aanzien van terugkeer is het uitgangspunt: iedere vreemdeling die onrechtmatig verblijft in Caribisch Nederland, hoort zelfstandig terug te keren naar het land van herkomst. Indien vrijwillige terugkeer niet mogelijk is, wordt gezien in welke mate ondersteuning in de terugkeer kan worden gestimuleerd. Hierbij is de mogelijke aanzuigende werking een aandachtspunt. Indien zelfstandige terugkeer niet mogelijk blijkt, of de vreemdeling niet meewerkt, is een humane uitvoering van begeleiding dan wel gedwongen terugkeer aan de orde. Binnen deze doelstelling is een goed geregelde en met voldoende rechtswaarborgen omklede vreemdelingenbewaring een relevant middel dat ter ondersteuning van (gedwongen) terugkeer kan worden ingezet. Ook wordt de oprichting van een zelfstandige terugkeer unit in Caribisch Nederland verkend.

Voor de uitwerking van deze visie is een plan van aanpak ten behoeve van de implementatie van het visiedocument met alle relevante ketenpartners uitgewerkt. In de komende jaren wordt in samenwerking met de ketenpartners de operationalisering van dit visiedocument verder uitgewerkt en geïmplementeerd. Daarnaast wordt voor een toekomstbestendig migratiebeleid voor Caribisch Nederland de wetgeving up to date gemaakt.

Met andere ministeries, waaronder SZW, de openbare lichamen en uitvoeringsorganisaties (o.a. KMar en de IND), wordt gewerkt aan de aanpassing van de Wet toelating en uitzetting BES (WTU BES) en onderliggende regelgeving. Bij deze herziening wordt gebruik gemaakt van de meerjarige beleidsvisie op migratie 2035, lokale operationele wensen en de evaluatie van de WTU BES uit 2018. Hiermee wordt opvolging gegeven aan de aanbevelingen uit die evaluatie. De aanpassing van de regelgeving biedt de uitvoeringsorganisaties meer handvatten om hun werkprocessen efficiënter in te richten en te optimaliseren. Daarbij wordt rekening gehouden met de verschillen in migratiestromen tussen Bonaire, Sint Eustatius en Saba.

Maritieme Hub

Op Bonaire werken KPCN, de Kustwacht Carib, Douane CN en de KMar samen op de maritieme grenzen. Gezien de kleinschaligheid van het eiland is besloten om een Multidisciplinaire Maritieme Hub Bonaire (MMHB) in te richten. Het MMHB bestaat uit een nog aan te leggen botensteiger van de Kustwacht, een vaartuig van Douane CN en een vaartuig van KPCN/KMar. De diensten bepalen gezamenlijk de acties en prioriteiten en door het samen optreden kan maximaal gebruik gemaakt worden van de beschikbare bevoegdheden van de instanties. In de komende jaren wordt de botensteiger opgeleverd en kan door een toename van controlemiddelen en personeel meer en effectiever gecontroleerd worden.

Concrete acties

- Implementatie integrale visie Caribisch Nederland 2035;
- Versterken van de capaciteit van de KMar t.b.v. intensivering van het grenstoezicht;
- Realiseren van een herzien dashboard vreemdelingenketen;
- Actualiseren van het noodscenario Bonaire en opstellen noodscenario's Sint Eustatius en Saba;
- Aanpassen van de WTU-BES en onderliggende regelgeving; en
- Inzetten op effectievere controles door de Maritieme Hub.

Deze brochure is een uitgave van:

Rijksoverheid
Postbus 00000 | 2500 AA Den Haag
t 0900 654 32 10 (ma t/m vrij 9.00 – 21.00 uur)

April 2026